

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORTE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

Nr. 2000/1914.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii Mari, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Talăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

„Acum toate s'au umplut de lumină, ceriul și pământul și celea de desubt; deci să prăznuiască toată făptura cea văzută și cea nevăzută învierea lui Hristos, întru carea s'aintărit“.

Cântarea a doua din oda 3. a sfintei Invieri.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Este mai presus de orice îndoială, că de câte ori ajunge omul biruitor în lupta cu vrășmașii văzuți și nevăzuți ai vieții sale, deci biruitor în lupta cu slăbiciunile sale personale, cu ispitele din lăuntru și din afară; de câteori își vede plinită o dorință după carea a însetat, ori măcar o trebuință dela care făcuse atârnațoare ajungerea unui anumit scop al său, în sânul lui se naște o mișcare, un sentiment de bucurie și veselie sufletească pe cât de viu, pe atât de plăcut, care fără privire la stările din afară, fără privire dacă este iarnă ori vară, de este nor ori senin, mișcă inima, înalță sufletul și în mod nevăzut înviorează fața și înveselește întreaga ființă a celui bătrân, ca și a celui tânăr, a săracului ca și a bogatului, a celui bolnav ca și a celui sănătos, parte bărbătească și femeiască deopotrivă.

Dacă este și poate fi mare bucuria omului la ajungerea unui anumit scop personal ori familiar, cu cât mai mare este și trebuie să fie bucuria noastră acum la prăznuirea prealuminății învieri, prin care neamul omenesc s'a

repus în dreptul moștenirii pierdute prin păcatul strămoșesc și prin aceasta i-sa dat în mână cheile dela camera binelui și al fericirii vieții sale pământești și cerești.

Pătruns de aceste adevăruri, vouă binecunoscutelor tuturor din însași viața de toate zilele, îndemnat și de dragostea și de îngrijirea părintească pentru binele și fericirea voastră vremelnică și vecinică, folosesc cu plăcere privilegiul așteptat și mă pogor și astădată cu duhul meu între voi cu scopul și dorința, de a petrece cu voi această zi de nouă primăvară a nădeșdei vieții noastre creștinești, și de a lua și învățătura recerută pentru viața noastră de acum și cea viitoare.

Acesta fiind scopul venirii mele la voi, veniți iubiților creștini și fii sufletești: să aducem Domnului laudă și mulțămită, să aducem cinste și mărire numelui lui, că ne-a dat zile de viață și ne-a făcut și de astădată parte de marea bucurie și veselie a acestei sfinte prăznuiri, a cărei însemnătate având farmecul și puterea de a mișcă toate celea din lăuntru ale noastre, ne încălzește și înveselește întreaga noastră ființă întocmai, precum soarele de primăvară mișcă toată natura și o face roditoare.

Dar tocmai că așa este, tocmai că bucuria și veselia acestei sfinte prăznuiri se oglindează și în fețele voastre tuturor mare și mic, fără privire la gen și vârstă și fără privire la starea socială ori la alte condițiuni de viață, este datorința fieștecărui creștin, a fieștecărui om temător de Dumnezeu, să-și dea seamă de izvorul, de proveniența acestei schimbări, care cu putere nevăzută ne ridică peste valurile și sbuciumările vieții de toate zilele.

Cugetându-ne la această proveniență, oricât am frământă creerii minții noastre omeneste și altcum mărginite, sorgintea acestei mișcări, a acestui sentiment de bucurie și veselie sufletească nu o vom putea găsi nici noi, precum nu o-a putut găsi nici un om din această lume, decât numai și numai în nemărginita dragoste și îngrijire a lui Dumnezeu față cu noi și cu neamul omenesc; nu o vom putea găsi nici noi decât numai și numai în puterea dumnezeirii unuia născut fiului său și

astfel în credința nestrămutată a bisericii noastre despre prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, a cărei însemnătate pentru viața creștinească n'a fost și nu este putere care să-o schimbe și nici înțelept ori învățat, care să-o poată pune în icoană și lumină mai limpede, ori să-o poată exprima în cuvinte mai scurte și mai pe înțeles, decât cum e pusă și exprimată în imnurile și cântările de mărire ce se intonează astăzi în toate bisericile noastre și în limba dulce a mamei noastre, cum este și imnul: „*Acum toate s'au umplut de lumină, ceriul și pământul și celea de desupt, deci să prăznuiască toată făptura cea văzută și cea nevăzută învierea lui Hristos, întru carea s'a întărit*”.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Ca să înțelegeți pe deplin adevărul acestor cuvinte, ca să cunoașteți însemnătatea acestei sfinte bucurii și astfel îndemnul spre prăznuire, faceți o mică asemănare între zilele trecute, între zilele sfințelor patimi și între ziua prealuminată învieri de astăzi, și veți afla înșivă adevărul întărit prin cuvintele sfintei evanghelii, că: la vederea răstignirii Mântuitorului nostru Isus Hristos, soarele s'a întunecat, pământul s'a cutremurat, petrele s'au despicat, catapiteasma bisericii s'a rupt în două de sus până jos și că toată făptura s'a schimbat la față îmbrăcând haina grea de jale și durere, dar tot astfel veți afla și aceea, că, la vederea prealuminată învieri convingându-se, că ceice au hulit și batjocorit, ceice au judecat și răstignit pe Hristos omul, n'au putut huli și batjocori, n'au putut judeca și răstigni și pe însuși Hristos Dumnezeu; convingându-se, că ceice au ucis trupul n'au putut ucide și sufletul, — pământul s'a liniștit, catapiteasma bisericii s'a îmbinat, fiecare piatră și-a reluat locul ei și însași natura convingându-se despre puterea dumnezeirii fiului lui Dumnezeu, a lăpădat haina cea mohorâtă și a îmbrăcat haina veseliei, împodobită cu flori mirositoare și cu verdeață de toată frumseța, spre semnul vădit că cunoaște și cinstește pre Dumnezeu și legile lui.

Dacă natura necuvântătoare înțelegând puterea ziditorului își urmează calea spre ajungerea scopului ființii sale, ar fi peste putință, ca omul adus dintru neștiință la ființă, să nu simtă trebuința de a-și îmbrăca și el sufletul în asemenea vestmânt sârbătoresc; ar fi deci preste puțință ca omul zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu să nu înțeleagă și aceea, că precum viața, sănătatea și alte daruri pământestești și cerești, tot astfel și darul bucuriei și al veseliei, de care se face părtaș în anumite

zile ale vieții sale, cum este și bucuria și veselia sfintei prăznuiri de astăzi, îi sunt date numai și numai spre cunoașterea și ajungerea adevăratului scop al vieții sale de pre pământ, și se dau fieștecăruia în măsura împlinirii datorițelor sale către Dumnezeu, către sine însuși și către deapropoapele său.

Acestea avându-le în vedere, veți simți și voi trebuința, precum o simțesc și eu, ca întrunirea noastră de astăzi în acest lăcaș al măririi lui Dumnezeu, să o folosim de prilej spre a ne da seamă de stară în care ne-a aflat sfânta prăznuire și spre a afla și cărările la ajungerea scopului, ca praznicul de astăzi să ne fie și nouă și următorilor nostri, precum a fost părinților, moșilor și strămoșilor nostri zi de lumină și de viață creștinească, zi de întărire în nădejdea binelui și astfel zi de bucurie și veselie în tot cursul vieții noastre.

O dorință aceasta atât de nevinovată și sfântă, pe cât de mare și sublim este scopul omului pe pământ. Dar nu este numai o dorință, ci și o trebuință, a cărei lipsă nu este om care să nu o simtă și deosebit o simțim noi aceia, cari am petrecut sărbători cu zile mai vesele ca celea de acum.

Și erau fericite acele zile, pentru că era mai puternică credința în Dumnezeu și dragostea către limba și biserica străbună; viața creștinească era mai curată și mai sănătoasă, creștinii primeau sfintele taine, se mărturiseau și cuminecau în timpul prescris, își curățeau deci și sufletul, precum își spală și acum obrazul și mâinile în toate zilele. Atunci nu erau case sparte și familii învrăjbite, ca și în zilele noastre.

Erau fericite acele vremuri, pentru că bisericile erau pline de credincioși în toate duminicile și sărbătorile de peste an, părinții puneau mai mare preț pe creșterea fiilor lor întru frica de Dumnezeu, se fereau a le da pildă rea prin vorbele și faptele lor și aveau și ei răsplata mulțumirei, că nici fii nu le făceau rușine prin purtările lor rele și nu râvneau să ajungă înainte de vreme în scaunul părinților, precum râvnesc astăzi unii fii nesocotiți.

Erau fericite acele zile și pentru aceea, că era socotit de lucru rușinos ca cineva să râvnească la cinstea și pacea casnică a deapropoelui său, era lucru rușinos să fie cineva dator, să se îmbrace cu haine cumpărate pe bani împrumutați și tot asemenea rușinos era, ca om de ceva seamă să umble și să petreacă în zile de lucru și de sărbătoare prin birturi, cum petrec unii din oamenii zilelor noastre și nu numai bărbații ci ici colea și femeile cu pruncii lor. Mai erau fericite zilele de atunci și pentru

aceea, pentru că cei tineri cinsteau pe cei bătrâni, slușbașii pe stăpânul lor, atunci nu trăgea în judecată fiul pe părinte, fratele pe frate și vecinul pe vecin pentru o vorbă legănată. Jocul de cărți la plugari era necunoscut, certele și bătăile din birturi, jurămintele falze și înșelăciunile erau rari ca și corbii albi și nu erau lucruri de toate zilele, cum sunt astăzi spre rușinea neamului și spre slăbirea temeliei bisericii, care este și trebuie să fie pacea și dragostea creștinească.

Dar erau fericite acele vremuri și pentru motivul, că lumea nu puneă preț numai pe ceea ce scripește ci și pe ceea ce hrănește și susține omul. Oamenii adevărați nu puneau preț numai pe viața trupească, ci și pe cea sufletească, pentru că erau convinși atât despre adevărul, că Hristos, fiul lui D-zeu nu s'a jertfit pentru mântuirea trupului, ci pentru mântuirea sufletului omenesc, — cât despre acel adevăr al sf. Scripturii, că: „*De n'ar zidi Domnul casa bunătăților înzădar s'ar osteni cei ce zidesc; de n'ar păzi Domnul cetatea, în deșert ar priveghea cei ce o păzesc.* (Ps. 126. v. I.)

Cum este astăzi, voi veți ști mai bine din ceea ce le vedeți cu ochii și le simțiți cu inima.

Dar ori cum ar fi, cugetându-mă la faptul, că suntem la începutul unei nouă primăveri de viață, prin pânzele căreia nu putem străbate, ce altă merinde mai aleasă v'aș putea da în aceasta nouă călătorie, decât să vă îndemn cu toată puterea cuvântului, să urmați învățaturii din sf. scriptură, care zice: „*Rugați-vă și răsplătiți Domnului Dumnezeuului nostru.* (Ps. 75 v. 12). Puneți-vă dară tot mai mult ca până acum nădejdea în Dumnezeu și țineți tot cu mai multă tărie la învățăturile sfintei noastre biserici, căci biserica străbună ne-a fost corabia lui Noe, în care ne-am mântuit, și ea este fortăreața tare, în care ne-am scutit și ne scutim cea mai scumpă moștenire strămoșească: limba, credința și datinele creștinești.

Ca să înțelegeți trebuința ajutorului lui Dumnezeu: „*Uitați-vă la neamurile celea din început și vedeți: cine a nădăjduit spre Domnul și s'ar fi rușinat; cine a petrecut în frica lui D-zeu și l-ar fi părăsit, sau cine l-a chemat pe Domnul în rugăciunile lui, și ar fi fost trecut cu vederea?* (Sirah 2, v. 10).

Ca să înțelegeți aceasta trebuință, cugetați-vă și la sfatul sfântului Ciprian, care așa învață că: cel ce vrea să aibă parte de bine și fericire în viață, să aibă pe Dumnezeu de tată și biserica sa de mamă.

Ascultați și împliniți deci și voi sfaturile sfintei biserici, care zice tuturor: „*Ziua cu cuviință să*

umblați, nu în ospete și beții, ci vă îmbrăcați în Domnul nostru Isus Hristos“ (Rom. 13, v. 14). „*Luați aminte să nu se îngreioieze inima voastră cu sațiul mâncării și al beuturii*“ (Luca 21, v. 34). „*Ci ori de mâncați ori de beți, ori altceva de faceți, toate să le faceți spre mărirea lui D-zeu*“.) Cor. 10 v. 1).

Cel intinat cu păcate să ia aminte să nu zică: *am păcătuit, ce-mi va face mie Domnul? că el este îndelung răbdător*“.

Să nu se amăgească omul cu vorba: „*că mila Domnului este mare și va curăți multimea păcatelor mele*“, și să nu se amăgească de aceea, *pentru că și mila și mânia dela Domnul este și peste cei păcătoși se va sălășlui mânia lui*“.

Tocmai de aceea zic fieștecăruia dintre cei abătuți dela calea legii: „*nu întârziă a te întoarce la Domnul și nu lăsă din zi în zi, pentru că fără vreme va veni mânia Domnului și în vremea izbândirei te va pierde*“ (Sirach 5, v. 4, 6—9).

Ascultă dar omule și urmează sfatul scripturii, care zice: „*Desfătează-te în Domnul și-ți va da fie cererile inimei tale*“ (Ps. 36, v. 4).

Ascultați și voi aceste sfaturi și puneți tot mai mare preț pe viața și curățenia sufletului vostru, pe deșteptarea și luminarea voastră și a fiilor vostri întru frica lui Dzeu. Dacă știți și puteți cercetă târgurile pentru trebuințele traiului vieții voastre trupești, dacă nu vă este cu greu a cerca pășune vitelor voastre pe dealuri și șesuri îndepărtate, nu cruțați osteneala de a da și inimei voastre hrana vieții sufletești, cercetând s. biserică în dumineci și sărbători, ca astfel să aveți liniștea trebuinței împlinite.

După toate aceste rog pre bunul Dzeu să asculte rugăciunea noastră și inimile voastre să le deștepte spre primirea și plinirea acestor învățături și sfaturi părintești, și să vă învrednicească a petrece cu pace și a ajunge la **mulți ani** aceste sfinte sărbători cu bine și îndestulare. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Învierii Domnului din anul 1914.

Al vostru tuturor
de binevoitor

Ioan I. Papp m. p.,
Episcopul Aradului.

Momente însemnate în sfintele slujbe bisericești.

Nici una din Bisericile Creștine nu a învederat așa de lămurit credincioșilor credința cea abstractă și nevăzută ca Biserica Creștină Ortodoxă a Răsăritului. Ea a intrupat și a învederat, prin sfintele slujbe bisericești și în genere prin tot ce compune și împodobește actele cultului și prin tot ce face parte din ritualul bisericeii, în mod așa de minunat, așa de chibzuit, cu multă înțelepciune și foarte instructiv, întreaga învățătură de credință a religiunii creștine, în cât, această Biserică este și poate servi de model întru aceasta tuturor celorlalte biserici cari poartă numele lui Iisus Hristos.

Sfintele slujbe bisericești și în genere toate formele rituale ale cultului, în Biserica Creștină Ortodoxă, sunt cea mai frumoasă, cea mai ingenioasă și în același timp cea mai dreaptă, și cea mai potrivită explicare a tot ce ne învață și ne pune înainte credința creștină. Iar în toate aceste minunate așezări bisericești se vede spiritul practic al celor ce au avut dreptul și datoria de a conduce Biserica. În ele se văd, pe de o parte tot felul de așezări și îndemnuri pentru ca credința să fie vie și lucrătoare în inimile credincioșilor; iar pe de alta, tot ce îmbracă și compune cultul, fiind un prinos de pietate și religiozitate din partea celor ce au simțit binefacerile credinței în sufletul lor, toate părțile sale, *sunt cea mai minunată explicare practică și potrivită pentru credincioși*, a întregii învățături creștine, pe care ei înțeleg și o cunoaște din formele sale văzute.

Semne văzute și acte care compun cultul extern, chiar slujbe, se văd și se găsesc în toate credințele și la toate religiunile. Se văd chiar și în afară de creștinism; dar toate acestea când sunt privite de aproape și examinate cu oarecare băgare de seamă, după rostul, însemnarea, cuprinsul și scnpul final pe care îl urmăresc, oricine vede deosebire și deosebire mare între ele și ceea ce avem noi la sfânta noastră credință și religiune!

Dar să lăsăm la o parte religiunile necreștine. La acestea întregul cult, cu toate formele sale, au fost departe de a inspira ceva frumos și nobil omului. Au fost departe de a-l înălța. Din contră în toate acele religiuni, chiar în cele mai cultivate și civilizate din ele, cum erau religiunile Grecilor și Romanilor, totul tindea a înjosii, a umili și a degrada pe om. Așa în cât cultul acestor religiuni și toate formele văzute, cu care îl îmbrăcau preoții lor, — dacă preoții se puteau numi —, și tot ce ei puneau înainte credincioșilor drept cult, toate erau spre necinstea și degradarea omului.

Dacă privim formele cultului și în genere slujbele bisericești la toate celelalte biserici creștine, vedem iarăși mare deosebire de Biserica Creștină Ortodoxă a Răsăritului. Cel ce voește a studia diferitele slujbe bisericești, la aceste biserici, pentru a vedea cuprinsul lor și modul cum se săvârșesc și va cugeta la cuprinsul chiar al acelorasi slujbe pe care le avem comune, și la modul cum ele se săvârșesc în Biserica Ortodoxă, va vedea iarăși deosebire. Va vedea că toate aceste biserici cu slujbele lor și formele cultului, sunt departe mult de ceea ce avem noi. Și de va voi să judece drept, se va convinge despre *desăvârșirea spirituală și superioritatea sfintelor noastre slujbe*, nu numai în ceea ce ele cuprind și reprezintă, nu numai în modul săvârșirii lor, dar mai ales tu grija ce a avut Biserica Creș-

tină Ortodoxă ca sfintele slujbe bisericești să fie adevărată legătură a credincioșilor cu Biserica și cu D-zeu.

Dar în afară de toate acestea, pentru cunoșcător, deosebirea cea mare și covârșitoare constă în aceea că: „Numai în Biserica Creștină Ortodoxă a Răsăritului credința creștină s'a îmbrăcat cu sfintele slujbe bisericești și cu formele rituale ale cultului, în adevăratul ei vestmânt, *propriu, duhovnicesc* (spiritual), și s'a interpretat și explicat, în mod practic și drept, după caracterul și adevărata ei natură. *Numai aci, în formele cultului și în sfintele slujbe, s'a păstrat adevărata spiritualitate a acestei învățături*. În această biserică credinciosul se închină lui Dumnezeu cu duhul și cu adevărul, după cuvântul Domnului, care a zis: „*Duh este Dumnezeu și cei ce se închină lui, cu duhul și cu adevărul se cade să se închine*“¹⁾.

Biserica Creștină Ortodoxă traducând astfel în practică învățătura de credință, ea a urmat tradițiunea păstrată dela început în Biserica lui Isus Christos. Ea a făcut toate acestea pe baza tradițiunei păstrată dela început, *pentru edificarea morală și hrana duhovnicescă a credincioșilor*. A făcut toate acestea pentru păstrarea credinței, ca ea să fie vie și lucrătoare în inimile credincioșilor. Le-a făcut și pentru indemn, ca să crească și să rodească în inimile lor pietatea și religiozitatea. Și a făcut aceasta, fiind că prin sfintele slujbe bisericești și prin participarea credincioșilor la actele cultului dumnezeesc, toți credincioșii stau în legătură duhovnicească cu Biserica și cu Dumnezeu cel ce lucrează în ea, și sunt astfel cu inima și sufletul lor aproape și în legătura cea tainică cu el, pentru a primi mila și darurile Sale în viață și pentru mântuirea sufletului.

Prin aceste sfinte slujbe și prin participarea credincioșilor la actele cultului dumnezeesc, legătura lor cu darul lui Dumnezeu este continuă și neîntreruptă în toate zilele vieții lor; căci credinciosul prin ele vede, învață și se convinge, că întregul vestmânt, cu care este îmbrăcată credința, în sfintele slujbe bisericești și în tot ce se săvârșește în biserică, nu este altceva decât fructul pietății și al religiozității sufletelor celor încălzite de căldura credinței, cari au proslăvit pre Dumnezeu.

Acest fruct al pietății, fiind binecuvântat de Biserică a fost pus înaintea lui Dumnezeu, pentru a căruia slavă a fost adus, ca cel mai desăvârșit prinos de recunoștință și mulțumire, prinos dela care să se inspire toți credincioșii, să cugete la el și la acele suflete curate, cari l-au adus și să le fie pururea pildă de urmare în toate zilele vieții lor creștinești.

Pentru aceasta prinosul acesta care este cuprins în sfintele slujbe și în tot ce cuprinde cultul, este tot ce a putut produce mai sublim și mai înălțător iubirea cea adevărată către Dumnezeu. Este tot ce a putut produce mai mare căldura credinței pentru preamărirea lui Dumnezeu. Dar fiind în același timp produsul pietății și al religiozității credincioșilor, el este glasul bărbaților curvioși și sfinți, îndreptat către Dumnezeu din adâncul inimei, în entuziasmul și căldura iubirii pentru credință. Dar el este îndreptat *cu frică mare și cutremur*. Pentru aceasta el stă pururea pe temeliea cea dreaptă și tare a credinței și a așezărilor puse ei de Domnul și sfinții săi Apostoli²⁾.

¹⁾ Vezi Evanghelia dela Ioan IV, 24.

²⁾ Vezi în această ordine de idei mai departe, studiul nostru intitulat Cultul în Biserica lui Isus Hristos publicat în Biserica Ortodoxă an . . No. . . pag.

Care biserică creștină are în slujbele ei sfinte și în cult, un astfel de vestmânt? Care a putut îmbrăea așa de minunat, prin semne văzute, credința cea nevăzută pe care credincioșii o cred și o mărturisesc? Care din ele a adus lui Dumnezeu un prinos de mulțumire și de recunoștință așa de bogat, în tipuri și forme, pentru a împodobi și înfrumuseța cultul și întregul ritual bisericesc?

Și apoi, unde mai pui faptul că toate aceste po-doabe prin care se manifestă credința și în care se citește întreaga învățătură a religiei creștine, sunt toate expuse credincioșilor, în această sfântă Biserică, în limba și graiul pe care ei îl cunosc și îl vorbesc. Cât de instructiv, cât de edificativ și înălțător devine acest lucru pentru credincioși, cari participând la sfintele slujbe, înțeleg totul și iau parte cu inima și cu sufletul lor la tot ce se face în biserică³⁾.

Singura Biserică Creștină Ortodoxă, moștenind și păstrând tradițiunea Bisericii Creștine din primele veacuri, a ținut și s'a silit prin toate mijloacele ca să aibă pre credincioși apropiați și legați de credință prin legătura dragostei, a științei și a convingerei, și a făcut aceasta indeosebi prin sfintele slujbe și prin întregul ritual bisericesc.

Biserica Creștină Ortodoxă săvârșind sfintele slujbe și întregul ei ritual în limba cunoscută și înțeleasă de credincioși, și făcând astfel de sfinte slujbe la toate nevoile și întâmplările vieții credincioșilor, prin aceasta li hrănește cu adevărata hrană duhovnicească, pentru întărirea credinței și sporirea în tot felul de fapte bune și plăcute lui Dumnezeu. Prin aceasta întreține legătura darului dumnezeesc cu ei și îi asigură astfel de mântuirea sufletului și moștenirea Împărăției lui Dumnezeu!

Astfel fiind sfintele slujbe bisericești în sfânta noastră Biserică creștină, se cuvine ca credincioși să ia parte la ele din datorie creștinească. Se cuvine să le asculte cu toată luarea aminte, cu toată evlavie, cu toată pietatea și cu toată religiozitatea. Și cade să facă aceasta, fiind că ele sunt semnul văzut a sfintei credințe ce o avem. Și trebuie să știm că să săvârșesc pentru ea, prin ele, Dumnezeu acel îndelung răbdător să fie mult milostiv și îndurător pentru greșalele și păcatele noastre. Și se fac iarăși, ca să aducem mulțumiri lui Dumnezeu pentru binefacerile sale. Se cuvine dar și este drept ca atunci când ne aflăm la sfintele slujbe, să fim coprinși de toată evlavia credinței. Să fim cuprinși de frică și cutremur, cunoscând că ne aflăm înaintea lui Dumnezeu și suntem în Biserică, care este casa Sa.

Buna cuviință dar, umilința, depărtarea gândirilor dela tot ce este trupesc și pământesc și înălțarea minții la Dumnezeu, înaintea cărui ne aflăm și către care se fac rugăciunile, trebuie să fie totdeauna nelipsite dela credincioși în tot timpul când iau parte la sfintele slujbe. Nimeni, nici un singur moment, nu trebuie să uite atunci sfînțenia lucrării sacre ce se săvârșește. Nimeni nu trebuie să uite că se află înaintea lui Dumnezeu, care ne dă tot ce avem, ne păzește de tot răul, ne dă viața și ne face, prin mila și harul său, părtași mântuirii, de care și noi trebuie să ne facem vednici.

³⁾ Bisericile creștine Ortodoxe au cărțile cultului și ale ritualului, în limba națiunilor ce compun această mare și sfântă biserică. Intre bisericile ce o compun însă, singură Biserică Creștină Ortodoxă Română este în deosebi privilegiată; căci ea toate sfintele slujbe și întregul ritual bisericesc, inclusiv Sf. Scriptură, îl săvârșește în limba înțeleasă de popor.

Dar dacă așa trebuie să fie credincioșii totdeauna și în tot timpul, când se săvârșesc sfintele slujbe, trebuie iarăși să știm că fiecare din sfintele slujbe bisericești, ori care ar fi, are anumite momente cari sunt însemnate și supreme. Toate sfintele slujbe au anumite părți cari compun partea esențială, care este momentul suprem al slujbei. Iar față de aceste momente, trebuie să ne arătăm cu deosebită pietate și evlavie. Trebuie prin a-nume semne văzute să arătăm că le pricepem, că ne dăm seamă de ele și că în acele momente suntem coprinși de o deosebită înălțare sufletească, de o deosebită umilire, de smerenie și frică de Dumnezeu, care săvârșește sfînțenia slujbei prin preotul sau arhiereul ce slujește.

Netăgăduit că, spre acest sfârșit, trebuiesc explicate credincioșilor aceste momente însemnate și supreme ale sfintelor slujbe. Iar pentru deplina și desăvârșita lor înțelegere trebuie a li se face cunoscut și explică întregul conținut al lor și al ritualului bisericesc. Căci dacă sfintele slujbe și ritualul au această mare însemnătate și un rol hotărîtor în viața credincioșilor, cari aparțin sfintei noastre Biserici, cum au să cunoască aceștia însemnătatea și rostul lor, și cum au să știe credincioșii și să-și dea seamă de momentele supreme și însemnate ale slujbelor dumnezeiești, fără ca să li se explice?

Când eu toți vedem în aceste sfinte slujbe și în întregul ritual bisericesc întruparea credinței și întreaga învățătură a sfintei noastre religii, dela sine se înțelege, că spre a putea fi apreciată după cuviință și ca să le putem pricepe toată însemnătatea, trebuie să le cunoaștem.

Dar, trebuie să mărturisim, de și cu durere, tot adevărul lucrurilor. Trebuie să mărturisim faptul că nu numai în Biserică Română, dar în întreaga Biserică Ortodoxă lipsește catehizarea credincioșilor în această direcțiune, — nu e vorbă, catehizarea lipsește în multe, — și nu li se explică credincioșilor rostul, înțelesul și coprinusul sfintelor slujbe. Venerabili noștri părinți, din mila lui Dumnezeu predică, și fac predici frumoase, unele distinse chiar prin coprinusul lor; dar mai toate poartă caracter teoretic și doctrinal. Mai toate se refer la învățături de credință și la explicarea lor. Prea puține sunt cu caracter practic, și încă și mai puține, au de obiect explicarea părților diferitelor sfinte slujbe bisericești și explicarea părților cultului și ale ritualului sfintei noastre biserici.

Lipsa acesta a catehizării, în acest sens, aduce fatalmente cu sine lipsa de cunoștință despre cele ce se săvârșește în Biserică, precum și lipsa de cunoștință despre rostul sfintelor slujbe și despre întregul cult al sfintei noastre Biserici.

(Va urmă).

„Biblioteca populară a Asociațiunii“.

Acum, în preajma sfintelor sărbători ale Învierii Domnului Hristos, ne vine în minte cântarea: „Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire peste tine a strălucit“. Așa ne poruncește biserică noastră strămoșească prin cântarea dela sărbătoarea sărbătorilor. Și noi ca creștini și credincioși ai sfintei noastre biserici datori suntem să urmăm acestei mare porunci: „Luminează-te, luminează-te“.

Da, să ne luminăm și „să ne curățim simțirile, ca să vedem pe Hristos strălucind“.

Toți cei „*purtători de lumină*” să ne apropiem cu toată dragostea și cu toată încrederea de poporul lui Hristos și „*ca fiii luminei, umblând să răscumpărăm vremea, căci zilele rele sunt*”.

Întăriți în credința, că glasul acestor cântări înălțătoare de inimi, nu va răsună în pustiu, apelăm și de astădată la bunăvoința și sprijinul frunțașilor, cari trăiesc în nemijlocita apropiere a sătenilor noștri și dela cari, în cea mai mare parte atârnă deșteptarea și luminarea săteanului român, să grăbească cu înscrierea membrilor ajutători la „Asociațiune”.

Cu toate opintirile ce se fac pentru susținerea școalelor noastre confesionale, totuși vedem, că o mare parte a copiilor dela sate rămân analfabeți. Cauza nu poate fi decât necreșterea școalei. Aceia, cari trec prin școala de toate zilele, dacă n'au norocul să cerceteze și școala de repetiție, după câțiva ani, abia dacă mai pot ceti. Școalele de adulți ne lipsesc cu totul. Copiii ajunși la anii juneții, o parte sunt analfabeți, o altă parte abia dacă mai pot rosti câte 2—3 sunete și nu mai puțini sunt, cari să poată ceti mai fluent.

Apoi, „*plânge-te române că n'ai și nu-ți dă Dumnezeu*”. Că nu ești luat în seamă și ești dat înapoi de peste tot locul.

Instituțiunea noastră culturală, „Asociațiunea”, a voit și voiește cu tot dinadinsul să suplinească aceste neajunsuri. Spre acest scop a pus la cale cursurile pentru analfabeți și pentru cei cunoscători de slove, editează cărțile din „Biblioteca populară a Asociațiunii”. Voiește să dea la toți fii neamului nostru prilejul de a se lumina. Fiecare sătean să aibă în casa lui anumite cărți, cari să-l îndemne a îndrăgosti cetitul și să-l rețină pe el și pe ai lui dela „cările celor fără de lege”.

Având și numai acestea în vedere, e datorința noastră, ca fiecare să conlucrăm pentru ajungerea acestor scopuri mărețe.

„Asociațiunea” suntem noi, fără sprijinul și conlucrarea noastră, ea nu poate să facă nimic. Puterea de viață și de activitate rodnică, atârnă dela numărul membrilor.

Dintre cele 82 de despărțăminte câte are „Asociațiunea” până de prezent, cu ajutorul cărora nizește a împrăștiă întunerecul și a revărsa lumină, unele și-au împlinit și în anul acesta datorința. Sunt comune ai căror conducători au înscris 20—90 de membri ajutători. În astfel de comune, numărul membrilor n'au căzut, ci au crescut.

Cu durere trebuie să spunem, că avem peste 30 de despărțăminte din raionul cărora n'am primit nici o listă cu membrii ajutători.

Știm, că răspunderea nu poate să cadă numai asupra despărțămintelor, ea se resfrânge și asupra frunțașilor dela sate.

Dacă fiecare despărțământ ar înscrie numai câte 150 de membri ajutători, „Asociațiunea” ar putea să aibă cel mai puțin 12.000 de membri. Atunci cu mai multă ușurință s'ar putea înfăptui îmbunătățirile reclamate.

În anul acesta au apărut până acum „Povestea unei coroane de oțel”, „Popa Tanda” și „Emigrarea la America”. Acestea s'au și expedit membrilor înscriși până acum. Cartea a patra „Dela sate” scrisă de dl I. Agârbiceanu, e la compactor și se va expedea în zilele acestea.

Ca dovadă despre buna primire ce a întâmpinat cărțile de până acum, ar putea să servească scrisorile singuraticilor săteni, cari cer să fie și ei înscriși

ca membri ajutători cu taxa de 2 cor. în schimbul cărora să primească 10 cărți și uu calendar.

Rugăm deci cu toată înzistența pe frunțașii, conducători ai sătenilor noștri să se grupeze cu toții în jurul „Asociațiunii” și să grăbească cu înscrierea membrilor ajutători.

Poporul are lipsă de lumină, aceasta să i-o dăm și atunci va înțelege și el cântarea: „*Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire peste tine a strălucit*”.

„Biroul Asociațiunii”.

CRONICA.

Sărbători fericite dorim tuturor cetitorilor noștri!

Democrația dlui Oscar Jászi. În numărul trecut am arătat ce înseamnă democrația dlui Oscar Jászi: surparea bisericeii. Organul său »Világ« și-a pus ochii acum pe micile popoare din Orient cari prin democrațiunea Rusiei se vor uni în renașterea democrației. Așa vorbește acela ce nu-i înțelege democrația, ori cari nu vor să i-o înțeleagă, ca să o pleseze și la noi, ca pe un fitil sub temelia bisericeii. Dar tudoman oameni buni, că organul d-lui Világ vizează la nihilismul rusesc când vorbește de democrație rusească. Acest nihilism îndreptat contra bisericilor care se ia și la noi sub marca democrației. Cu alte cuvinte dl Jászi ar vrea se democratizeze, adică nihileze Sfânta Rusie și micile popoare din orientul apropiat, în care afară de anihilare religioasă ne-ar trage firește și pe noi după-ce nu birue cu feudalii occidentului.

Concert. Corpul profesoral dela seminarul ort. român din Arad, invită la Concertul împreunat cu dans ce se va da de tinerimea seminarială, sub conducerea prof. Trifon Lugojan în 13/26 aprilie 1914, (la duminica Tomii) în Arad, sala mare dela »Crucea Albă«. Inceputul fix la orele 8¹/₂ seara. Prețul de intrare: loc I. 5 cor.; loc II. 3 coroane; loc de stat 2 coroane. Venitul este destinat pentru întemeierea unei fundațiuni de excursii pe seama elevilor dela institutul ped.-teol. Ofertele marinimoase se vor cvită în publicitate și sunt a se adresa direcțiunii seminareale.

Procesul Păr. Mureșianu. Pe zilele de 23, 24 și 25 april n. sunt citați la tribunalul din Sătmar Păr Mureșianu și 35 acuzați din Moftinul mic pentru „agitație contra Episcopiei de Hajdudorogh.” Mai mulți distinși advocați români sunt anunțați de apărătorii acuzaților.

„Domnul Notar” premiat și — confiscat. Piesa dramatică a D-lui Goga „Domnul Notar” a obținut premiu dela dir. teatrului Național din București, ca cea mai bună piesă reprezentată pe scena teatrului. Aceasta a fost la frații din „țară”. La noi în urma ordinului procurorului regesc din Cluj, piesa a fost confiscată din librăriile din Sibiiu și Blaj. Desigur vor urmă și celelalte librării la urmă.

Bust ziaristului S. Rusu-Sirianu. În 3 mai n. se va desvâli în frunțașă comună Șiria, bustul distinsului bărbat I. Rusu-Sirianu, care o viață întreagă a muncit fără preget pentru binele neamului său.

Pod peste Dunăre între România și Serbia. Dieta sâbească a primit unanim-fără discuție — planurile și hotărârile româno-sârbe cu privire la zidirea podului peste Dunăre. Din acest prilej s'au făcut manifestații de simpatie față de România și Domnitorul ei chiar în inșăș incincta camerei.

Rușii pentru frații lor Ruteni din Ungaria. Rușii din Odessa au adresat o rugare Suvaranului Nostru, în care se cere agrățiarea Rutenilor condamnați în monstruosul proces religios din Sighetul Marmăției.

Din părerile Reginei Carmen Sylva despre modă... Fiindcă m'am ocupat din tinerețe cu istoria artelor — scrie regina poetă — de atunci în ochii mei nu există o haină, care să îmbrace bine, afară de portul Grecilor antici. Eu aș propune ca modele de modă cele mai puțin pretențioase figurine de Tanagra, fiindcă acoperă cu multă grație ceea ce D-zeu a făcut atât de frumos... Arătana apoi rățâcirea în care se află „modă” de azi, scrie: Femeia trebuie să rămână pururea plină de misterii: corpul să fie învălit, iar sufletul închis și numai copiilor să le desvâluie bogăția ca din povești a sufletului ce posedă. *Pe stradă femeia, să apară cât se poate mai modestă, în casă să fie cât mai majestoasă și pudică, încât copiii și servitorii să o privească ca pe o D-zeire și să se aplece cu dragoste în fața sceptorului blând de stăpână a casei...* Eu sunt de moda vechie, căci aș dori, să văd numai familii cu câte 8 și 12 copii, cari sub oblăduirea unei mame minunate să devină bărbați viguroși. * Ce frumos se exprimă și de data aceasta despre rolul cel sfânt al femeii, dar — cu siguranță — glasul ei, va avea prea puțin răsunet în veacul „ultimei mode”. Și de ar fi „ultima”.

Un frumos dar de Sf. Paști, a făcut Mag. D-1. Antoniu Mocsony de Foen, dăruind pe seama „Mesei studenților” din Brașov 20 acții à 50 cor. dela „Agricola” din Hunedoara, iar „Fondului de excursiuni” „Colega” 10 acții à 100 cor. dela „Silvania” din Șimleu. Fapta nobilă se laudă de sine.

Un gest frumos din partea Brașovenilor. La propunerea harnicului ppop Dr. Saftu. Comit. par. dela bis. „Sf. Nicolae” a votat 3000 cor. pentru ridicarea unui monument neuitatului Episcop al Caransebeșului Ion Popazu care a fost ani de-a rândul un brav protopop în Brașov și care a „sădit arborele mic al gimnazului pe care l-a apărât apoi mâna Marelui Șaguna”, — cum zice D-1 Bârseanu.

Invitare. Corul școlărilor (tinerimea școlară din comuna Miniș, sub conducerea învățătorului Traian Fridrich, invită la festivitatea Școlară care se va ține Luni a doua zi de sfințele Paști, în 20 aprilie stil nou, în sala de învățământ gr.-ort. română din loc. Inceputul la 3 ore după amiază. Prețul de intrare: loc I, 1 cor. 20 fileri; locul II, 1 coroană; locul III, 60 fileri; loc de stat 40 fileri. Venitul curat este destinat pentru facerea alor două stegute pe seama sf. bis. pentru copii administratori. Suprasolviri și oferte marinoase se primesc cu mulțumită și se vor cvita pe cale jurnalistică. Direcțiunea școlară.

Subscrisul comitet invită la festivalul inaugurării primului monument (mare cruce de marmoră), ridicat în memoria lui *Aurel Vlaicu* geniul aviaticăi române, din partea credincioșilor și cu sprijinul corului biseri-

cesc din Giroc, ce se va ține Luni, în a doua zi a sfințelor paști. Giroc (Gyüreg), la 1/14 aprilie 1914. D. Voniga, preot. At. Raicu, inv. penz. Tr. Telescu, inv. Tr. Petcu, preot. M. Bocșa, inv. I. Gaița, epitrop.

Concurs.

În temeiul ord. Ven. Consistor eparhial din Oradea mare, de Nrul 1018/914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Păușa**, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul nostru diecezan.

Beneficiul acestui post este:

1. Până la renovarea casei parohiale, alesul se va îngriji de locuință. 2. Pământ parohial 23 iug. a) 1600□. 3. Bir parohial de fiecare nr. de casă 3 cor. 4. Stolele îndatinate și 5. Intregirea dela stat.

Darea după beneficiu o supoartă alesul. Parohul va avea să provadă catehizările la școlile din parohie, fără să-și formeze pretenziune specială pentru aceasta, față de biserică.

Cei-ce doresc a reflectă la acest post, sunt poftiți, ca recursele ajustate regulamentar, cu acte originale, adresate comitetului par. din Păușa, să le înainteze în termenul prescris la P. On. oficiu protopopesc din Oradea-mare, având — cu stricta observare a dispozițiilor din Regul. p. par. — a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Păușa, pentru a-și arată capabilitatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath* protoprezbiter. —□— 1—3

Bazat pe ord. Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare de Nrul 619/914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Suiugd**, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios, pe lângă beneficiul următor:

1. Casă parohială cu grădină și apartinențele ei. 2. Pământ parohial 27 iug. și 1036□ parte arător, parte fanaț. 3. Competința de pășunat pentru 4 vite. 4. Bir câte o măsură săcară sau cucuruz dela fiecare nr. de casă, care se poate răscumpără cu 1 cor. 25 fileri. 5. Stolele îndatinate. 6. Intregirea dela stat.

Darea după beneficii o supoartă alesul. Parohul va avea să provadă catehizările școlărilor dela orice școală din parohie, fără să pretindă pentru aceasta dela biserică, remunerațiune specială.

Reflectanții la acest post, sunt poftiți, ca recursele ajustate regulamentar, cu acte originale, adresate comitetului par. din Suiugd, să le înainteze în termenul prescris P. On. oficiu protopopesc în Oradea-mare, având cu stricta observare a dispozițiilor din Regul. p. par. a se prezentă în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Suiugd, pentru a-și arată desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath* protoprezbiter. —□— 1—3

Pentru deplinirea parohiei din **Seleuș-Cighirel**, devenită vacantă prin decedarea preotului Ioan Șeredan, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan, de sub Nr. 288/914 și pe lângă asigurarea, până la 2/15 Ianuarie 1915, a dreptului văduvei, garantat prin

Regulamentul pentru parohii, prin aceasta să scrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casa parohială cu grădina de sub Nr. 196; 2. Uzufuctul sesiunii parohiei vacante, cu toate drepturile împreunate; 3. Birul, rescumpărat cu 200 cor. solvinde dela epitropia culturală, treilunar; 4. Stolele legale; 5. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat

După beneficiile de mai sus, alesul va plăti dărrile publice.

Tot alesul va fi îndatorat a catehiză la școala gr. ort. rom. fără altă remunerație.

Parohia e de cl. I-a, deci dela reflectanți se pre-tinde cvalificațiune **de clasa primă**.

Rugărrile de concurs, ajustate conform Regula-măntului în vigoare și adresate comitetului par. din Seleuș-Cighirel, sunt a se înaintă P. O. Oficiu proto-presbiteral gr. or. rom. din Boroșineu (Borosjenő), iar reflectanții, pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Reg. pentru parohii, vor avea a se pre-zență, în timpul legal în s. biserică din Seleuș-Cighirel, spre a-și arătă desteritatea în cele rituale și'n oratorie.

Seleuș-Cighirel, din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 Martie 1914.

Teodor Șandru
preș. com. par.

Petru Toma
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala cofes. gr. or. rom. din **Babșa**, tractul Belințului, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar, în bani gata 910 cor.
2. Trei jugăre pământ à 30 cor. 90 cor.
3. Scripturistica 20 cor.
4. Conferințe 20 cor.
5. Dela fiecare înmormântare 80 fil.
6. Eventuală întregire dela stat.
7. Locuință în natură, cu grădină.

Dărrile după pământ cad în sarcina învățătorului. Petițiile concursuale, instruate cu documentele de lipsă în original și, dacă reflectantul e deja în funcție, și cu atestat dela respectivul protopresbiter tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Babșa pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belence, Temes-megye).

Dacă reflectantul e asentat, fără a fi făcut anul de voluntar, e dator să descopere lucrul acesta în pe-tiția concursuală.

Concurenții au să se prezenteze într'o duminică ori într'o sârbătoare în sf. biserică din Babșa, spre a-și arătă desteritatea în tipic și în cântare.

Cei cu pregătiri mai înalte, și cei apți a dirigiă cor, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

În baza ordinului Ven. Conzistor orădan de sub Nr. 319/1914 B. prin aceasta să publică concurs pentru

îndeplinirea parohiei de **cl. III-a Călățea-Gălișeni**, proto-presbiteratul Peșteșului cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente:

I. Din Călățea:

1. Pământ parohial, constătător din 20 de jughere catastrale, parte arător, parte fânaț.
2. Folosirea intravilanului casei parohiale (2 jugh. catastrale) până la edificarea acesteia.
3. Dela fiecare nmmăr de casă câte-o măsură de cucuruz sfârmat, care se poate însă răscumpără cu bani, după prețul curent.
4. Dela fiecare familie câte-o zi de lucru (cu brațul).
5. Ștolele îndatinate în trecut.
6. Întregirea dotațiunii dela stat.

II. Din filia Gălișeni.

1. Drept răscumpărare a birului preoțesc suma 220 coroane.
2. Stolele îndatinate.

Comuna bisericăescă se obligă, ca până la edifi-carea, casei parohiale să închirieze pe seama preotului o locuință potrivită. Alesul va achită toate dărrile pu-blice după pământul și beneficiul parohial, iar la școala confesională va catihiză fără altă remunerațiune.

Cererile de concurs doritorii să le adreseze comi-tetului parohial din Călățea-Gălișeni, și să-le înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral ort. român în Mezôtelegd, având dânsii cu știrea protopopului tractual a se prezentă până cu 8 zile înainte de alegere în sf. biserică, spre a-și arătă desteritatea în cant tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial.

Simeon Filip
președinte.

Dimitrie Suciu
notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter.

—□—

3—3

CĂRȚI BISERICEȘTI CU LITERE LATINE:

Penticostarul, leg. în piele roșie	14.—
Cazania	14.—
Molitvelnicul	14.—
Triodul cu strajnicul	27.—
Octoichul mare	27.—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186.—
Apostol	11.50
Evangelia, cu litere latine	25.—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.